

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Χαράλαμπος Λεμονίδης   Ευτέρπη Θεοδώρου   Κωνσταντίνος Νικολαντωνάκης
Ιωάννης Παναγάκος   Αδαμαντία Σπανακά

Γ' Δημοτικού

Μαθηματικά

της Φύσης και της Ζωής

Τετράδιο Εργασιών
δ' τεύχος

Μαθηματικά Γ΄ Δημοτικού

Μαθηματικά της Φύσης και της Ζωής

Τετράδιο Εργασιών

δ΄ τεύχος

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Χαράλαμπος Λεμονίδης, Καθηγητής του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
Ευτέρπη Θεοδώρου, Εκπαιδευτικός
Κωνσταντίνος Νικολαντωνάκης, Λέκτορας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
Ιωάννης Παναγάκος, Σχολικός Σύμβουλος
Αδαμαντία Σπανακά, Εκπαιδευτικός

ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

Ευγένιος Αυγερινός, Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αιγαίου
Βαρβάρα Γεωργιάδου Καμπουρίδη, Σχολική Σύμβουλος
Πέτρος Χαβιάρης, Εκπαιδευτικός

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Κωνσταντίνος Αρώνης, Σκιτσογράφος-Εικονογράφος

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Αλέξανδρος Νικολαΐδης, Φιλολόγος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ

Γεώργιος Τύπας, Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Όπυ Ζούνη, Εικαστικός Καλλιτέχνης

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ACCESS Γραφικές Τέχνες Α.Ε.

Στη συγγραφή του πρώτου μέρους (1/3) έλαβε μέρος και ο **Ιωάννης Θωΐδης**, Λέκτορας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1. / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο:

«Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Οικονόμου
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

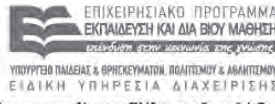
Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

Η επανέκδοση του παρόντος βιβλίου πραγματοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων «Διόφαντος» μέσω ψηφιακής μακέτας, η οποία δημιουργήθηκε με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ / ΕΠ «Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση» / Πράξη «ΣΤΗΡΙΖΩ».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Ευρωπαϊκή Ένωση

Οι διορθώσεις πραγματοποιήθηκαν κατόπιν έγκρισης του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Χαράλαμπος Λεμονίδης Ευτέρπη Θεοδώρου Κωνσταντίνος Νικολαντωνάκης
Ιωάννης Παναγάκος Αδαμαντία Σπανακά

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ Α.Ε.

Η συγγραφή και η επιστημονική επιμέλεια του βιβλίου πραγματοποιήθηκε
υπό την αιγίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Μαθηματικά Γ' Δημοτικού

Μαθηματικά της Φύσης και της Ζωής

Τετράδιο Εργασιών

δ' τεύχος

Δομή του βιβλίου

Χρωματικά σύμβολα

Κάθε κεφάλαιο, ανάλογα με τη θεματική περιοχή στην οποία αναφέρεται, έχει ένα χρώμα. Οι περιοχές είναι:

- αριθμοί
- πράξεις
- γεωμετρία
- μετρήσεις
- προβλήματα
- ◆ Επανάληψη

Σύμβολο - κλειδί για το είδος της εργασίας που ακολουθεί *

Αριθμός κεφαλαίου

Τίτλος κεφαλαίου

49

Μέτρηση του χρόνου

Ενώνω με μια γραμμή τα ρολόγια με την

8:25

20:00

Εικονίδια (σύμβολα - κλειδιά)

Στην πάνω αριστερή γωνία κάθε δραστηριότητας υπάρχει ένα από τα παρακάτω σύμβολα:

Ο Πυθαγόρας που σκέφτεται - Σύμβολο σκέψης: Εμφανίζεται σε δραστηριότητες νοερών υπολογισμών.

Η μέλισσα - Σύμβολο εργατικότητας: Εμφανίζεται σε δραστηριότητες εφαρμογής και εμπέδωσης.

Ο σκύλος ικνηλάτης - Σύμβολο ανακάλυψης: Εμφανίζεται στις δραστηριότητες που εισάγουν τους μαθητές στη νέα γνώση.

Ο ελέφαντας - Σύμβολο μνήμης: Εμφανίζεται στις δραστηριότητες επανάληψης.

Ομάδα μαθητών - Σύμβολο ομαδικότητας: Εμφανίζεται σε δραστηριότητες που μπορούν να γίνουν σε ομάδες.

Πόσες Κυριακές έ
ημερολόγιο που β

Ποια μέρα είναι η

Ποια μέρα είναι 30

Ο γιατρός είπε στην κυρία Ντίνα να παίρ
Η κυρία Ντίνα πήρε το πρώτο στις 8:15 τα
στα ρολόγια πότε θα πάρει τα επόμενα δ

8:15

16

Αριθμός σελίδας

Δομή του βιβλίου

Αριθμός δραστηριότητας

ΕΝΟΤΗΤΑ 8η

νου

1

ώρα που δείχνουν.

2

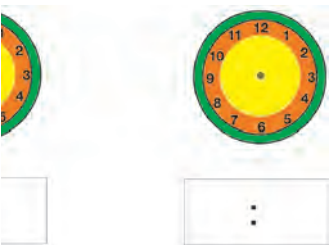
χει ο Ιανουάριος στο
ιλέπεις;

Πρωτοχρονιά;

0 Ιανουαρίου;

3

ονει το χάπι της κάθε 8 ώρες.
ο πρωί. Βρίσκω και συμπληρώνω
ύο χάπια.

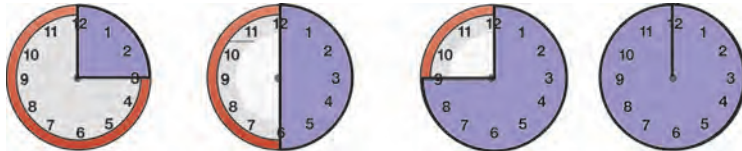
4

Κάνω τις διαιρέσεις.

5

Γράφω με κλάσμα τι μέρος του ρολογιού καλύπτει ο δείκτης, όταν κινείται:

Από το 12 στο 3

Από το 12 στο 6

Από το 12 στο 9

Από το 12 στο 12

_____

_____

_____

_____

6

Βρες στο φετινό ημερολόγιο τις παρακάτω πληροφορίες:

Ημερολόγιο 20__

Έχω γενέθλια στις.....

Η γιορτή μου είναι στις.....

Τα Χριστούγεννα είναι στις.....

Η Πρωτομαγιά πέφτει ημέρα.....

Η 25η Μαρτίου πέφτει ημέρα.....

Η 28η Οκτωβρίου πέφτει ημέρα.....

Τι μέρα είναι στις 19 Αυγούστου;

Είναι.....

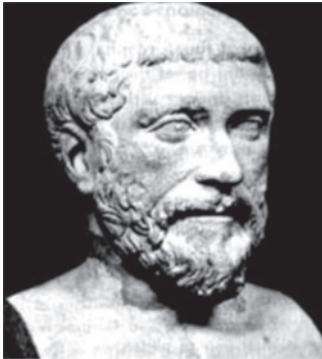
1. Προτείνουμε διαιρέσεις με υπόλοιπο όπως: 17:3, 54:10, 26:5, κτλ.

17

Σημείωση για τον δάσκαλο στους νοερούς υπολογισμούς

Οι ήρωες του βιβλίου

Πυθαγόρας ο Σάμιος (περίπου 600 π.Χ.)

Ο Πυθαγόρας ήταν ένας σπουδαίος μαθηματικός της αρχαιότητας που γεννήθηκε στη Σάμο. Ίδρυσε μια σχολή, τους Πυθαγόρειους, οι οποίοι μελετούσαν τη φιλοσοφία, τα μαθηματικά και τις επιστήμες. Είχε δάσκαλους μεγάλους σοφούς της αρχαιότητας και ταξίδεψε στην Ασία και την Αίγυπτο όπου μελέτησε την αιγυπτιακή φιλοσοφία, τα μαθηματικά, την αστρονομία και την ιατρική. Ο Πυθαγόρας έμεινε γνωστός ως ο άνθρωπος που έβλεπε παντού αριθμούς.

Ο Πυθαγόρας

Η Κορίνα

ΟΙ ΗΡΩΕΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Υπατία η Αλεξανδρινή (370-415 μ.Χ.)

Η Υπατία ήταν η πρώτη γυναίκα μαθηματικός στην Ιστορία και γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια.

Ήταν κόρη του φιλόσοφου Θέωνα, διευθυντή του Πανεπιστημίου της Αλεξάνδρειας. Γι' αυτό τον λόγο είχε την τύχη να αποκτήσει μια σπάνια μόρφωση σε μια εποχή που η θέση της γυναίκας στην κοινωνία ήταν πολύ διαφορετική από ό,τι σήμερα. Συνέχισε τις σπουδές της στην Αθήνα και στη Ρώμη εντυπωσιάζοντας όσους τη συναναστρέφονταν με το πνεύμα, τη σεμνότητα, την ομορφιά και την ευγλωττία της. Επιστρέφοντας στην Αλεξάνδρεια πολύ σύντομα αναδείχθηκε σε μεγάλη δασκάλα της φιλοσοφίας και των μαθηματικών.

Η Υπατία

Η Χαρά

Ο Γιώργος

Περιεχόμενα

Η Κορίνα

Ο Γιώργος

Η Χαρά

Η Υπατία

Ο Πυθαγόρας

Περιεχόμενα

Χρωματικά σύμβολα

◆ Επανάληψη

- αριθμοί
- πράξεις
- γεωμετρία
- μετρήσεις
- προβλήματα

Δομή του βιβλίου 4-5

Οι ήρωες του βιβλίου 6-7

Περιεχόμενα 8-9

Ενότητα 8: Πολλαπλασιασμοί και διαιρέσεις - Μοτίβα - Μέτρηση χρόνου και επιφάνειας

46	Κεφάλαιο 46° : Πολλαπλασιασμοί	10-11
47	Κεφάλαιο 47° : Διαιρέσεις	12-13
48	Κεφάλαιο 48° : Μοτίβα	14-15
49	Κεφάλαιο 49° : Μέτρηση του χρόνου	16-17
50	Κεφάλαιο 50° : Μέτρηση της επιφάνειας	18-19
51	Κεφάλαιο 51° : Προβλήματα	20-21
52	Κεφάλαιο 52° : Επαναληπτικό μάθημα	22-23

Ενότητα 9: Αριθμοί μέχρι το 10.000 - Κλάσματα και δεκαδικοί- Πράξεις - Γεωμετρία

53	Κεφάλαιο 53° : Αριθμοί μέχρι το 10.000	24-25
54	Κεφάλαιο 54° : Επαναληπτικό μάθημα στη γεωμετρία	26-27
55	Κεφάλαιο 55° : Διαιρέσεις (I)	28-29
56	Κεφάλαιο 56° : Διαιρέσεις (II)	30-31
57	Κεφάλαιο 57° : Κλάσματα και δεκαδικοί	32-33
58	Κεφάλαιο 58° : Προβλήματα	34-35
59	Κεφάλαιο 59° : Επαναληπτικό μάθημα	36-37
	Κεφάλαιο 60° : Κριτήριο αξιολόγησης	

1

Πολλαπλασιάζω διψήφιους με το 10 και το 100.

--	--	--	--	--	--

Οι γέννες των ζώων

Μια σκυλίτσα γεννάει δύο φορές τον χρόνο. Κάθε φορά γεννάει 6 μικρά.

Πόσα σκυλάκια γεννούν συνολικά 8 σκυλίτσες;

Μια κουνέλα γεννάει 5 φορές τον χρόνο. Κάθε φορά γεννάει 7 μικρά. Πόσα κουνελάκια γεννούν συνολικά 13 κουνέλες;

2

Εκτελώ τους παρακάτω πολλαπλασιασμούς.

$$\begin{array}{r} 34 \\ \times 25 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 46 \\ \times 32 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 67 \\ \times 54 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 86 \\ \times 43 \\ \hline \end{array}$$

3

4

Πολλαπλασιάζω διψήφιους με μονοψήφιους αριθμούς.

Six empty rounded rectangular boxes for writing multiplication problems.

5

Αναλύω τον διψήφιο αριθμό και πολλαπλασιάζω όπως ο Πυθαγόρας.

Αναλύω το 34 σε άθροισμα δεκάδων και μονάδων δηλαδή $30 + 4$. Πολλαπλασιάζω χωριστά τις δεκάδες και τις μονάδες με το 5.

$34 \times 5 = (30 + 4) \times 5 = (30 \times 5) + (4 \times 5) = \dots + \dots = \dots$

$24 \times 6 = \dots$

$53 \times 7 = \dots$

6

Πόση κορδέλα να αγοράσω;

Η Μαρία χρειάζεται κορδέλα, για να διακοσμήσει γύρω - γύρω τα παρακάτω σχήματα. Δουλεύω με τον συμμαθητή μου. Κάνω εκτίμηση και λύνω το πρόβλημα.

Θα φτάσει, αν αγοράσει 100 εκατοστά κορδέλα;
Δικαιολογώ την απάντησή μου.

Να αγοράσει 150 ή 170 ή 200 εκατοστά κορδέλα;
Δικαιολογώ την απάντησή μου.

1

Διαιρώ με το 10 και το 100.

--	--	--	--	--	--

2

Σε μια γιορτή συμμετέχουν 48 άτομα. Σε κάθε τραπέζι θα κάτσουν 6 άτομα. Πόσα τραπέζια θα χρειαστούν;

3

Εκτελώ τις παρακάτω πράξεις και συμπληρώνω το αποτέλεσμα.

$$21 : 3 = \dots\dots\dots$$

$$40 : 4 = \dots\dots\dots$$

$$42 : 6 = \dots\dots\dots$$

$$35 : 5 = \dots\dots\dots$$

$$49 : 7 = \dots\dots\dots$$

$$12 \times 2 = \dots\dots\dots$$

$$24 : 12 = \dots\dots\dots$$

$$15 \times 3 = \dots\dots\dots$$

$$45 : 3 = \dots\dots\dots$$

$$700 : 10 = \dots\dots\dots$$

4

Κάνω τις διαιρέσεις.

Six empty rounded rectangular boxes for writing division problems, colored orange, green, purple, light green, yellow, and blue from left to right.

5

Υπολογισμός με αριθμομηχανή και υπολογισμός με το μυαλό.

Κάνε τις παρακάτω πράξεις μαζί με έναν συμμαθητή σου. Ο ένας να υπολογίζει με την αριθμομηχανή και ο άλλος με το μυαλό, για να δούμε ποιος θα τελειώσει πρώτος.

$50 : 10$	10×32	10×68
$460 : 10$	$700 : 100$	$900 : 10$
$1.230 : 10$	$3.400 : 100$	$1.800 : 10$

6

Βρίσκω το μικρότερο και το μεγαλύτερο γινόμενο για κάθε αριθμό.

Με γινόμενα του 3

$$6 \times 3 < 19 < 7 \times 3$$

$$\dots < 17 < \dots$$

$$\dots < 23 < \dots$$

$$\dots < 28 < \dots$$

$$\dots < 11 < \dots$$

Με γινόμενα του 7

$$3 \times 7 < 25 < 4 \times 7$$

$$\dots < 37 < \dots$$

$$\dots < 59 < \dots$$

$$\dots < 20 < \dots$$

$$\dots < 45 < \dots$$

Με γινόμενα του 8

$$4 \times 8 < 35 < 5 \times 8$$

$$\dots < 20 < \dots$$

$$\dots < 39 < \dots$$

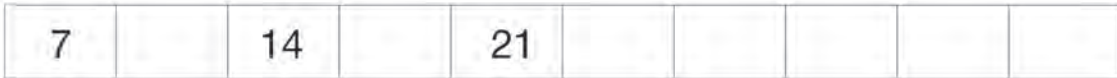
$$\dots < 74 < \dots$$

$$\dots < 58 < \dots$$

Συμπληρώνω τα μοτίβα.

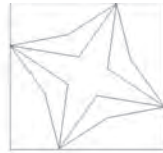
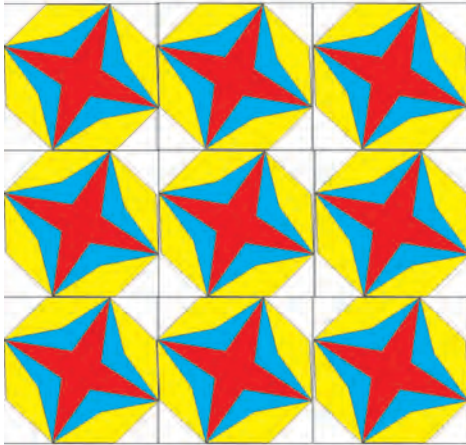
1

2

Ποιο από τα τρία πλακάκια είναι ίδιο με αυτά που έχει το πάτωμα;
Χρωματίζω το σωστό με τα ίδια χρώματα.

A

B

Γ

Το σωστό πλακάκι είναι το .....

Φτιάχνω το δικό μου μοτίβο.

3

1

Ενώνω με μια γραμμή τα ρολόγια με την ώρα που δείχνουν.

8:25

20:00

6:30

15:50

2

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ						
Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
			1	2	3	
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Πόσες Κυριακές έχει ο Ιανουάριος στο ημερολόγιο που βλέπεις;

Ποια μέρα είναι η Πρωτοχρονιά;

Ποια μέρα είναι 30 Ιανουαρίου;

3

Ο γιατρός είπε στην κυρία Ντίνα να παίρνει το χάπι της κάθε 8 ώρες. Η κυρία Ντίνα πήρε το πρώτο στις 8:15 το πρωί. Βρίσκω και συμπληρώνω στα ρολόγια πότε θα πάρει τα επόμενα δύο χάπια.

8:15

⋮

⋮

4

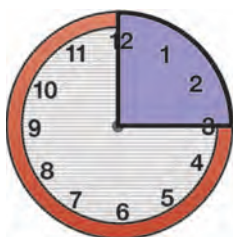
Κάνω τις διαιρέσεις.

_____

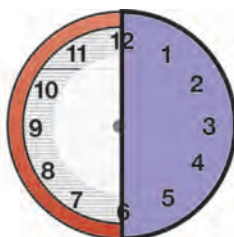
5

Γράφω με κλάσμα τι μέρος του ρολογιού καλύπτει ο δείκτης, όταν κινείται:

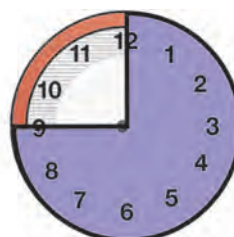
Από το 12 στο 3

_____

Από το 12 στο 6

_____

Από το 12 στο 9

_____

Από το 12 στο 12

_____

6

Βρες στο φετινό ημερολόγιο τις παρακάτω πληροφορίες:

Ημερολόγιο 20__

Έχω γενέθλια στις.....

Η γιορτή μου είναι στις.....

Τα Χριστούγεννα είναι στις.....

Η Πρωτομαγιά πέφτει ημέρα.....

Η 25η Μαρτίου πέφτει ημέρα.....

Η 28η Οκτωβρίου πέφτει ημέρα.....

Τι μέρα είναι στις 19 Αυγούστου;

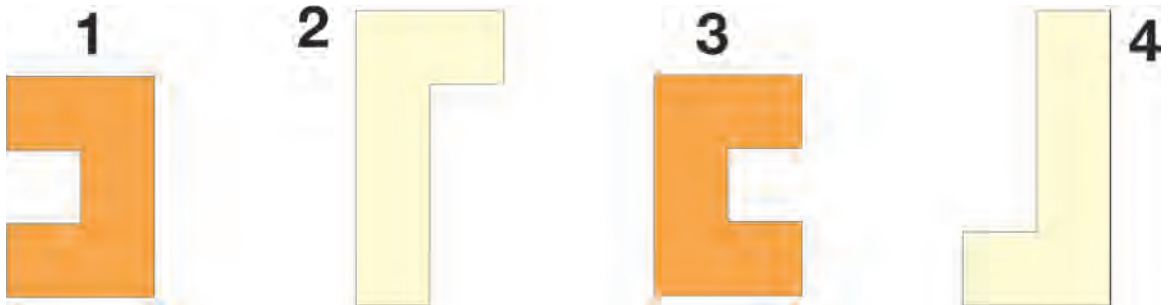
Είναι.....

1

Κοίτα τα παρακάτω σχήματα.

Ποια φαίνονται να είναι ίσα μεταξύ τους με την πρώτη ματιά;

Ίσα είναι: το ... με το ... και το... με το ...

Αντίγραψε σε ένα χαρτόνι το πράσινο τετράγωνο και κόψ' το γύρω γύρω. Στη συνέχεια μέτρα με αυτό τα σχήματα. Τι παρατηρείς;

Στο 1 χωράνε ... τετραγωνάκια.
Στο 3 χωράνε ... τετραγωνάκια.

Στο 2 χωράνε ... τετραγωνάκια.
Στο 4 χωράνε ... τετραγωνάκια.

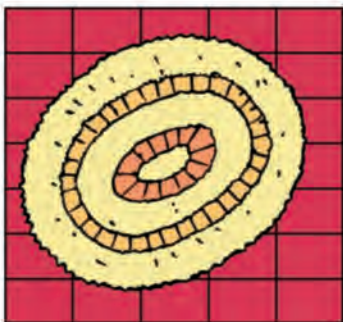
και κάτι ακόμα

Αντίγραψε σε χαρτόνι τα σχήματα 1, 2, 3 και 4. Μπορείς να κατασκευάσεις ένα ορθογώνιο, συνδυάζοντάς τα. Πόσα τετραγωνάκια θα είναι η επιφάνειά του;

Απάντηση: .....

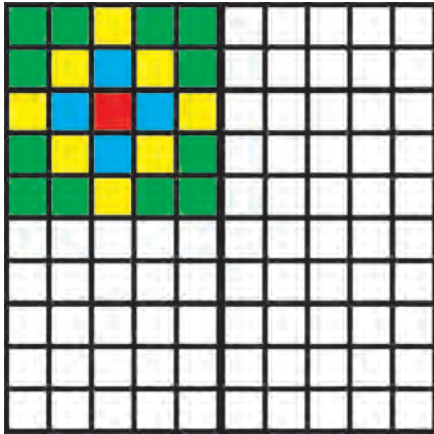
2

Πόσα πλακάκια έχει το πάτωμα της κουζίνας;
Μπορείς να υπολογίσεις, χωρίς να σηκώσεις το χαλί;

.....

3

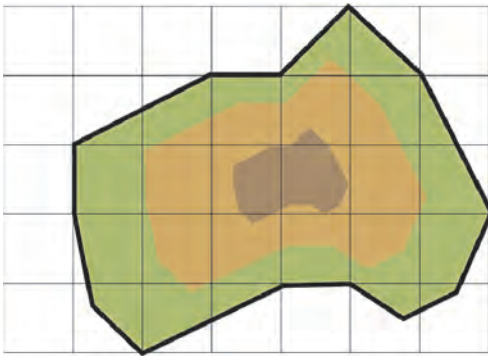
Δες το πλακάκι.

- Από πόσες μικρές ψηφίδες αποτελείται; .....
- Πόσα πλακάκια χρειαζόμαστε, για να καλύψουμε αυτή την επιφάνεια; .....
- Πόσες μικρές ψηφίδες; .....

4

Πόσα τετραγωνάκια είναι η επιφάνεια αυτού του νησιού;

Απάντηση: .....

.....

.....

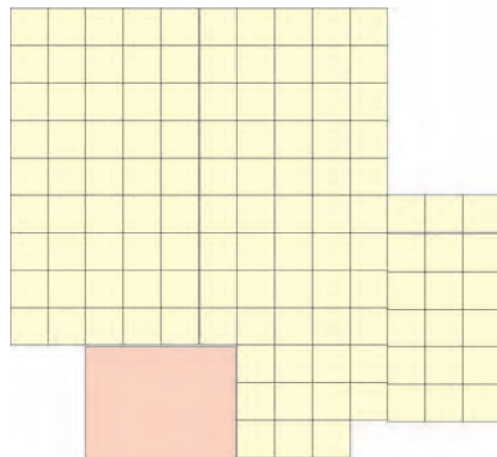
.....

.....

5

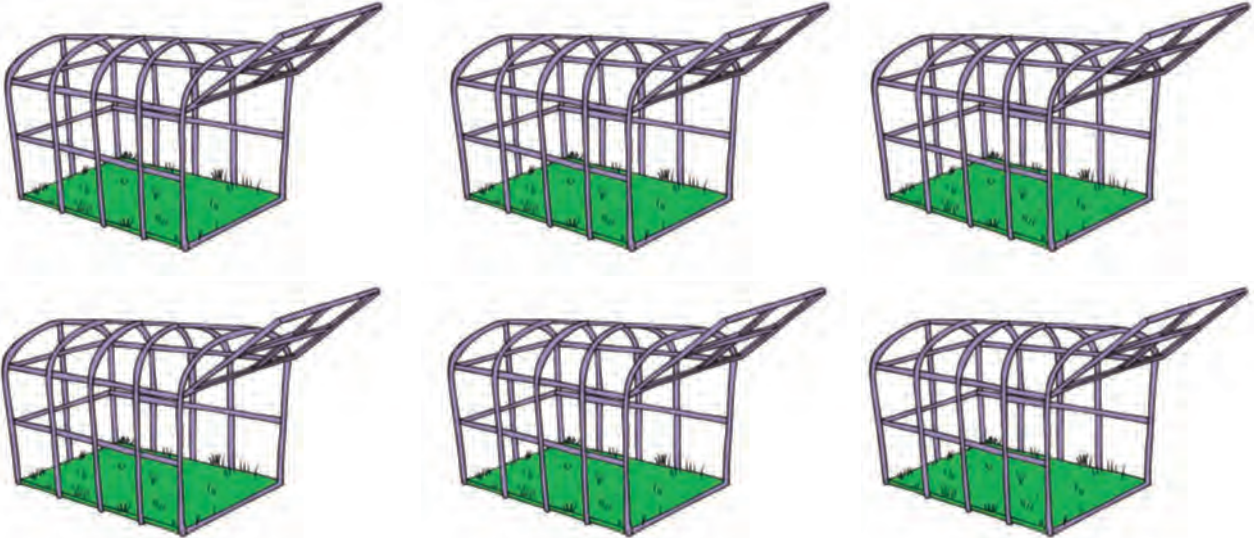
Η κυρία Μαρίνα είχε ένα σπίτι με επιφάνεια 119 τ.μ. Αποφάσισε να κάνει μια επέκταση, κτίζοντας ένα δωμάτιο με πλάτος 4 μέτρα και μήκος 3 μέτρα. Πόσα τετραγωνικά μέτρα έγινε το σπίτι της μετά την επέκταση;

Ο παπούς του Μιχάλη έχει 18 κουνέλια και θέλει να τα μοιράσει εξίσου σε 6 κλουβιά. Πόσα κουνέλια θα μπουν στο κάθε κλουβί; Βρίσκω και ζωγραφίζω.

1

Απάντηση: Σε κάθε κλουβί θα βάλει ..... κουνέλια.

Παραγγελία πίτσας

Σε μια πιτσαρία τα μεγέθη της πίτσας είναι μικρό, μεσαίο και μεγάλο. Τα είδη της πίτσας είναι: σπέσιαλ, μαργαρίτα, με θαλασσινά και με τέσσερα τυριά. Πόσες διαφορετικές πίτσες έχει η πιτσαρία κατά μέγεθος και κατά είδος; Δικαιολογώ την απάντησή μου. Ζωγραφίζω.

2

3

Όλοι αυτοί θέλουν να πάρουν ταξί για το αεροδρόμιο. Κάθε ταξί χωράει 3 επιβάτες. Πόσα ταξί θα χρειαστούν;

Απάντηση: Θα χρειαστούν ..... ταξί.

4

Φτιάχνω ένα δικό μου πρόβλημα με διαίρεση ή πολλαπλασιασμό και το δίνω σε έναν συμμαθητή μου να το λύσει.

.....

.....

.....

.....

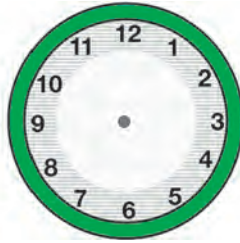

1

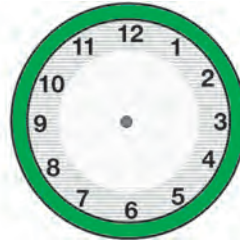
Ζωγραφίζω τους δείκτες των ρολογιών στη σωστή θέση.

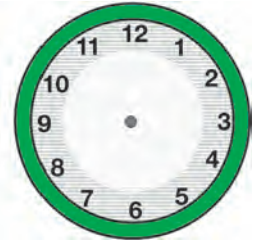
Εννιά και μισή

Δώδεκα και τέταρτο

Έξι παρά είκοσι

Εφτά ακριβώς

2

Εκτελώ τους παρακάτω πολλαπλασιασμούς.

$$\begin{array}{r} 42 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 37 \\ \times 24 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 68 \\ \times 43 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 78 \\ \times 54 \\ \hline \end{array}$$

.....

$$14 \times 3 = \dots\dots\dots$$

$$26 \times 10 = \dots\dots\dots$$

$$33 \times 3 = \dots\dots\dots$$

$$30 \times 5 = \dots\dots\dots$$

$$43 \times 100 = \dots\dots\dots$$

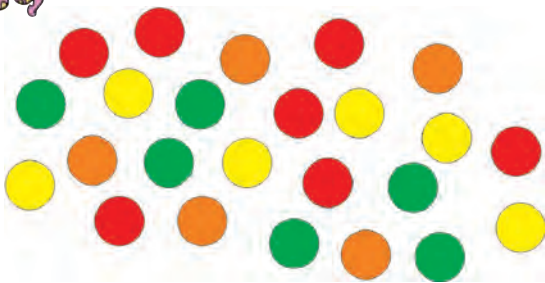
$$45 \times 2 = \dots\dots\dots$$

Συμπληρώνω τα μοτίβα.

Δίκαιο μοίρασμα

Μοιράζω 24 καραμέλες εξίσου σε 4 παιδιά. Πόσες καραμέλες θα πάρει το κάθε παιδί;

Απάντηση:

Το κάθε παιδί θα πάρει ..... καραμέλες.

Μοιράζω 18 ευρώ εξίσου σε 3 παιδιά. Πόσα ευρώ θα πάρει το κάθε παιδί;

Απάντηση:

Το κάθε παιδί θα πάρει ..... ευρώ.

1

Γράφω τους αριθμούς.

--	--	--	--	--	--

2

Συμπληρώνω τον αριθμό που λείπει.

7.998	7.999	
	8.001	8.002
9.998	9.999	

3

Στον αριθμό **8.888**

- To **8** έχει αξία 8.000
- To **8** έχει αξία .....
- To **8** έχει αξία .....
- To **8** έχει αξία .....

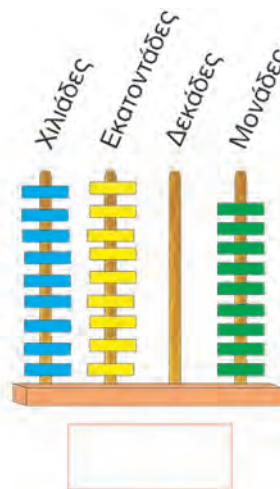
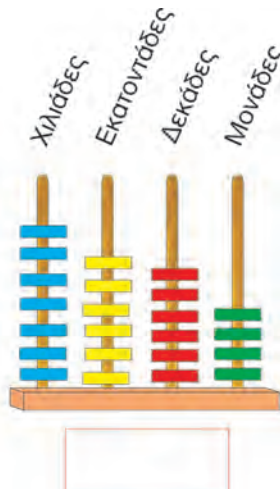
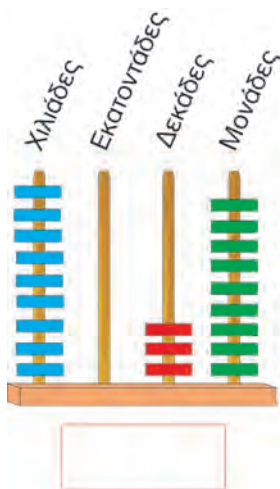
Βάζω τους παρακάτω αριθμούς στη σειρά από τον μικρότερο στον μεγαλύτερο:

10.000   5.879   2.894   9.839   7.820   3.800   9.999   5.001

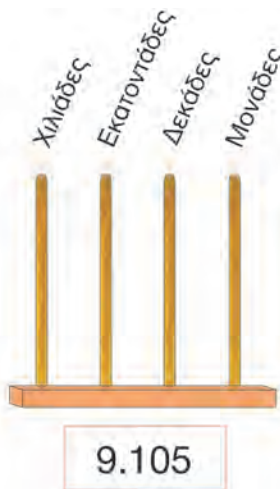
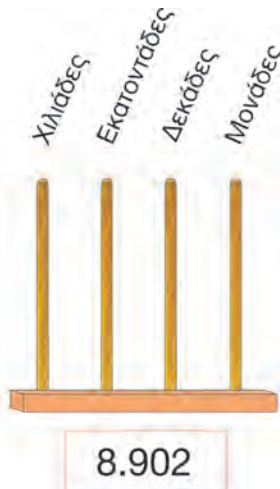
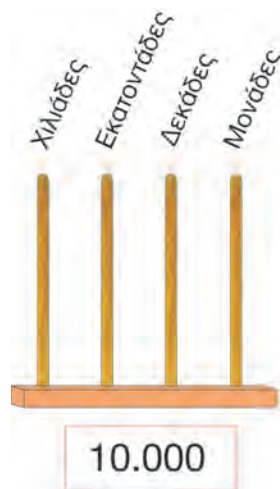
2.894 < < < < < < < <

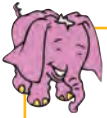
Βρίσκω και γράφω τον αριθμό.

Σχηματίζω τον αριθμό στον άβακα.

1

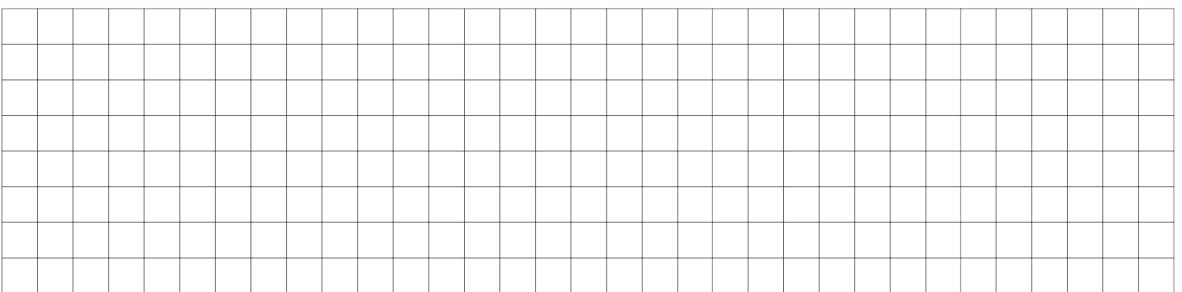
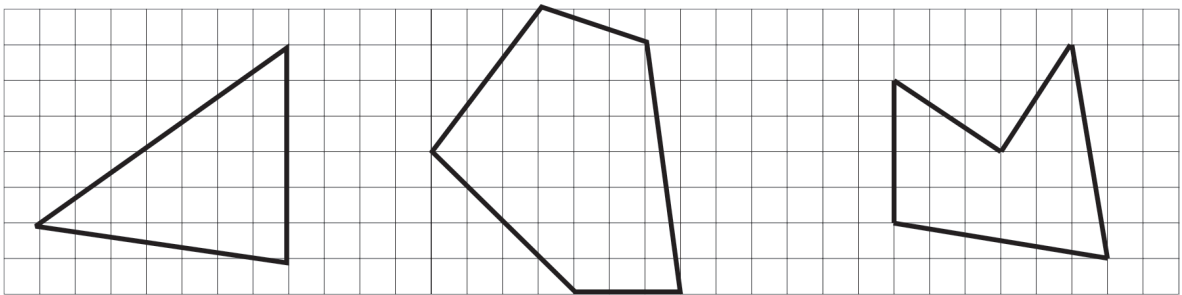
Γράφω τα γράμματα στα στερεά που αντιστοιχούν.

Α, Δ σφαίρες
Ε κύβοι
Ζ, Η, Ι, Κ κύλινδροι
Β, Γ, Μ στερεά ορθογώνια

2

Σχεδιάζω τα ίδια σχήματα με τον χάρακά μου.

3

Χαράζω σύμφωνα με τις παρακάτω εντολές:

1. Χαράζω το ευθύγραμμο τμήμα **ΓΔ**.
2. Χαράζω το ευθύγραμμο τμήμα **ΕΛ**.
3. Σημειώνω το σημείο στο οποίο συναντώνται τα ευθύγραμμα τμήματα **ΓΔ** και **ΕΛ**. Ονομάζω αυτό το σημείο **Ζ**.
4. Χαράζω το ευθύγραμμο τμήμα **ΓΕ**.
5. Χαράζω κύκλο με κέντρο το **Γ** και ακτίνα **ΓΕ**.

Γ .

. Λ

Ε .

. Δ

4

Αν σχεδιάσεις τα συμμετρικά των σχημάτων, θα ανακαλύψεις την κρυφή λέξη.

ΕΞΟΥΛΠΗ

1

Διαιρώ με το 10 και το 100.

--	--	--	--	--	--

2

Κάνω τις παρακάτω πράξεις και συμπληρώνω το αποτέλεσμα.

$$45 : 9 = \dots\dots$$

$$230 : 23 = \dots\dots$$

$$49 : 7 = \dots\dots$$

$$36 : 12 = \dots\dots$$

$$54 : 6 = \dots\dots$$

$$60 : 15 = \dots\dots$$

$$64 : 8 = \dots\dots$$

$$75 : 25 = \dots\dots$$

$$77 : 11 = \dots\dots$$

$$80 : 40 = \dots\dots$$

3

- Ο παππούς Αλέκος έδωσε 90 ευρώ στα τρία του εγγονάκια, για να τα μοιραστούν μεταξύ τους εξίσου. Πόσα ευρώ θα πάρει το κάθε παιδί;

Απάντηση:

- Ο παππούς έδωσε επίσης επίσης στα παιδιά μια σακούλα με 36 καραμέλες. Πόσες καραμέλες θα πάρει το κάθε παιδί, αν τις μοιραστούν εξίσου μεταξύ τους;

Απάντηση:

4

Κάνω τις διαιρέσεις.

Six empty rounded rectangular boxes for division problems, colored orange, green, purple, light green, yellow, and blue from left to right.

5

Αρχίζω με τον αριθμό 4 στην οθόνη της αριθμομηχανής.

Calculator display showing the number 4.

Αλλάζω τους αριθμούς στην οθόνη πατώντας τα κατάλληλα κουμπιά.

Calculator display showing the sequence of operations: 4. x 6 = 24. ÷ 2 = 12. ÷ 4 = 3.

Συμπληρώνω τα σύμβολα και τους αριθμούς στα κουμπιά, για να εμφανιστούν οι παρακάτω αριθμοί στην οθόνη.

1.   =   =   =

2.   =   =   =

3.   =   =   =

6

Ο Κώστας κατά τη διάρκεια όλης της χρονιάς έφαγε 252 παγωτά.
Πόσα παγωτά έτρωγε κατά μέσο όρο κάθε μήνα;

Κάθε μήνα έτρωγε ..... παγωτά.

1

Υπολογίζω το πηλίκο και το υπόλοιπο.

--	--	--	--	--	--

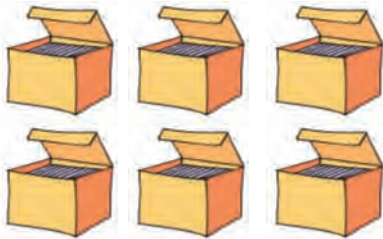

2

Σε μια βιβλιοθήκη υπάρχουν 13 ράφια καθένα από τα οποία περιέχει 18 βιβλία. Σε μια μετακόμιση τοποθετούνται τα βιβλία σε χαρτοκιβώτια των 21 βιβλίων. Πόσα χαρτοκιβώτια θα χρειαστούν;

6 χαρτοκιβώτια περιέχουν 300 καινούργια βιβλία.
Πόσα βιβλία περιέχει κάθε χαρτοκιβώτιο;

3

Συμπληρώνω τις ισότητες, ώστε να εμφανιστούν το πηλίκο και το υπόλοιπο σε κάθε διαίρεση.

$$19 = (4 \times \dots) + \dots$$

$$\begin{array}{r} 19 \quad | \quad 4 \\ \hline \dots \end{array}$$

$$28 = (5 \times \dots) + \dots$$

$$\begin{array}{r} 28 \quad | \quad 5 \\ \hline \dots \end{array}$$

$$54 = (10 \times \dots) + \dots$$

$$\begin{array}{r} 54 \quad | \quad 10 \\ \hline \dots \end{array}$$

$$64 = (8 \times \dots) + \dots$$

$$\begin{array}{r} 64 \quad | \quad 8 \\ \hline \dots \end{array}$$

$$85 = (9 \times \dots) + \dots$$

$$\begin{array}{r} 85 \quad | \quad 9 \\ \hline \dots \end{array}$$

$$130 = (13 \times \dots) + \dots$$

$$\begin{array}{r} 130 \quad | \quad 13 \\ \hline \dots \end{array}$$

4

Κάνω τις διαιρέσεις και γράφω το αποτέλεσμα.

--	--	--	--	--	--

5

Γράφω την εκφώνηση ενός προβλήματος, του οποίου η λύση αντιστοιχεί στην παρακάτω ισότητα.

$$(5 \times 8) + 4 = 44$$

Δίνω το πρόβλημα να το λύσει ο διπλανός μου.

.....

.....

.....

.....

6

Υπολογίζω και συμπληρώνω το πηλίκo και το υπόλοιπο στις παρακάτω διαιρέσεις.

$$\begin{array}{r|l} 20 & 6 \\ 2 & 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 34 & 5 \\ \dots & \dots \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 80 & 8 \\ \dots & \dots \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 60 & 20 \\ \dots & \dots \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 48 & 15 \\ \dots & \dots \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 99 & 11 \\ \dots & \dots \end{array}$$

1

Μετατρέπω τους δεκαδικούς αριθμούς σε δεκαδικά κλάσματα.

$$5,36 = \frac{536}{100}$$

$$24,65 =$$

$$3,05 =$$

$$0,65 =$$

$$0,5 =$$

$$0,246 =$$

$$0,02 =$$

$$0,004 =$$

2

Βρίσκω κάθε φορά συνολικά την αξία των νομισμάτων και γράφω τον δεκαδικό αριθμό.

Ευρώ

Ευρώ

Ευρώ

3

Τοποθετώ τους παρακάτω δεκαδικούς αριθμούς επάνω στην αριθμογραμμή.

0,8

1,5

0,2

3,5

5,4

7,3

4

Προσθέσεις και αφαιρέσεις με μισά.

Six empty rounded rectangular boxes for writing answers, colored orange, green, purple, light green, yellow, and blue from left to right.

5

Τοποθετώ κάθετα και εκτελώ τις παρακάτω πράξεις.

$$32,45 + 14,31$$

$$6,75 - 4,38$$

$$16,35 + 0,03$$

$$5,68 - 0,05$$

$$5,3 - 2,8$$

6

Τοποθετώ τα κλάσματα στον παρακάτω πίνακα σύμφωνα με την τιμή τους.

$$\frac{1}{3}$$

$$\frac{8}{4}$$

$$\frac{5}{6}$$

$$\frac{7}{7}$$

$$\frac{5}{10}$$

$$\frac{14}{16}$$

$$\frac{6}{5}$$

$$\frac{13}{10}$$

$$\frac{15}{15}$$

Κλάσματα < 1

Κλάσματα = 1

Κλάσματα > 1

4. Προτείνουμε προσθέσεις και αφαιρέσεις με δεκαδικούς αριθμούς των οποίων το δεκαδικό μέρος είναι το μισό. Για παράδειγμα, μπορούμε να προτείνουμε πράξεις όπως: $2,5 + 3,5$, $5 - 2,5$, κ.λπ.

Ψώνια από το σούπερ μάρκετ.

Μακαρόνια
0,60 ευρώ

Μαρμελάδα
2,76 ευρώ

12 αυγά
1,30 ευρώ

Υγρό πιάτων
1,76 ευρώ

Κονσέρβα για
γάτες προσφορά
3 τεμ.: 1,50 ευρώ

Γάλα
εβαπορέ
0,45 ευρώ

Ψώνια από το
Σούπερ Μάρκετ

6 κονσέρβες για
γάτες

2 κουτιά γάλα
εβαπορέ

12 αυγά

2 πακέτα μακαρόνια

Πόσο πλήρωσε ο κύριος Γιώργος;
Απάντηση:

Γνωρίζεις ότι...

για την παραγωγή ενός κουτιού αλουμινίου από βωξίτη απαιτείται ηλεκτρική ενέργεια

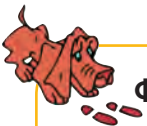
αρκετή, για να ακούσουμε 4 ώρες ραδιόφωνο

ή να δούμε 3 ώρες τηλεόραση ή να λειτουργήσει 3 ώρες ένα ψυγείο

Συμπληρώνω τον πίνακα.

Κουτιά αναψυκτικού											
Ώρες που βλέπουμε τηλεόραση	3	6	12	24	30	36	51	60	69	114	120

Φτιάχνω ένα δικό μου πρόβλημα και το δίνω στον διπλό μου να το λύσει.

.....

.....

.....

.....

1

Γράφω και διαβάζω δεκαδικούς αριθμούς.

Six empty rounded rectangular boxes for writing and reading decimal numbers.

2

Βρίσκω και συμπληρώνω το πηλίκο και το υπόλοιπο στις παρακάτω διαιρέσεις.

$$37 : 6$$

$$37 = (6 \times 6) + 1$$

$$\begin{array}{r} 37 \quad | \quad 6 \\ 1 \quad | \quad 6 \end{array}$$

$$22 : 3$$

$$22 = (3 \times \dots) + \dots$$

$$\begin{array}{r} 22 \quad | \quad 3 \\ \dots \quad | \quad \dots \end{array}$$

$$45 : 7$$

$$45 = (7 \times \dots) + \dots$$

$$\begin{array}{r} 45 \quad | \quad 7 \\ \dots \quad | \quad \dots \end{array}$$

$$38 : 5$$

$$38 = (5 \times \dots) + \dots$$

$$\begin{array}{r} 38 \quad | \quad 5 \\ \dots \quad | \quad \dots \end{array}$$

$$59 : 8$$

$$59 = (8 \times \dots) + \dots$$

$$\begin{array}{r} 59 \quad | \quad 8 \\ \dots \quad | \quad \dots \end{array}$$

$$51 : 10$$

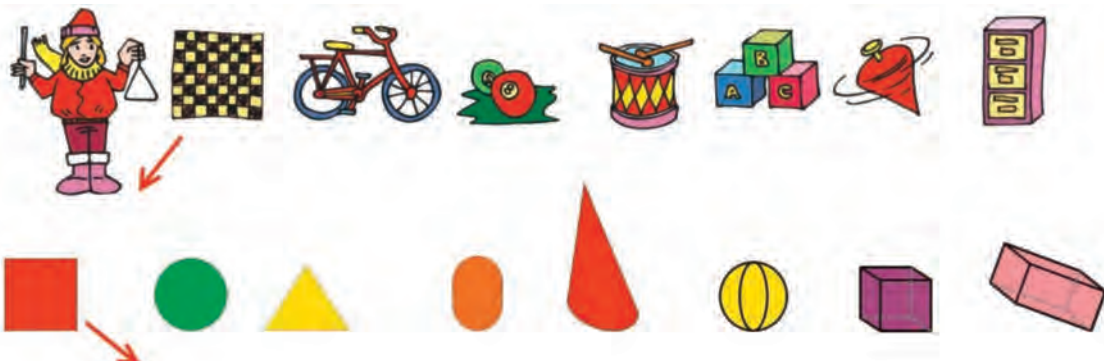
$$51 = (10 \times \dots) + \dots$$

$$\begin{array}{r} 51 \quad | \quad 10 \\ \dots \quad | \quad \dots \end{array}$$

3

Ενώνω τις εικόνες με τα αντίστοιχα σχήματα και τις λέξεις.

Κύκλος   Τετράγωνο   Κώνος   Κύβος   Στερεό ορθογώνιο   Τρίγωνο   Κύλινδρος   Σφαίρα

4

Ποιος αριθμός είναι πίσω από τον τοίχο;

5.999

6.001

6.002

Είναι ο αριθμός:

9.997

9.998

9.999

Είναι ο αριθμός:

8.000

8.001

8.002

Είναι ο αριθμός:

5

Τοποθετώ τους παρακάτω δεκαδικούς αριθμούς επάνω στην αριθμογραμμή.

0,4

2,5

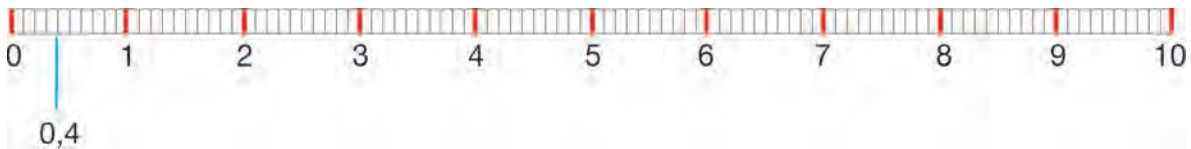
3,2

0,5

5,6

8,3

9,5

6

Μετατρέπω τους δεκαδικούς αριθμούς σε δεκαδικά κλάσματα.

$$5,36 = \frac{536}{100}$$

$$32,16 =$$

$$5,08 =$$

$$0,42 =$$

$$0,5 =$$

$$0,693 =$$

$$0,08 =$$

$$0,005 =$$

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

Κωδικός Βιβλίου: 0-10-0063

ISBN Set 978-960-06-2519-6

Τ.Δ΄ 978-960-06-2523-3

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ & ΕΚΔΟΣΕΩΝ

(01) 000000 0 10 0063 4